SỐ 1302 NGÀY THỨ SÁU 19 MAI 1933 NĂM THỨ MƯỜI

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ : 0$12

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 176

HANOI

	Hanoi	Nguoi An Bac	Tu Ai Bac	Hoi Ky Thuy Dien	Nhan Ky cua Hoi Bao Ve Phu Nu	Nam-Dinh
Một năm. .	6$00	6$90	6$30	6$30	6$60	9$00
Các làng và các công-sở	»	8.00	3.00	8.00	9.00	»
Sáu tháng. .	3.00	3.50	3.20	3.20	3.30	4.50
Ba tháng . .	1.50	1.75	1.60	1.60	1.65	2.25
Một tháng. .	0.50	0.60	0.55	0.55	0.60	0.75

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-DUY-LỰC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES
Décomptées à raison de 8 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.
1re page : Une seule insertion. . . . 0$30 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . . 0$15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Bàn góp về chữ-nghĩa « chán đời »

Ở xã hội ta ngày nay, cái chữ-nghĩa « chán đời » thật là thịnh-hành, từ hạng người trung lưu trở lên hầu như chìm đắm vào trong cái ác-trào ấy cả, đến nỗi đã có tiếng đồn là cái dịch « yêm-thế », làm cho những người thức giả phải trầm tư tĩnh lự mà tìm cái phương thuốc ngăn ngừa. Vì đâu mà cái chủ-nghĩa « chán đời » mới nhóm lên trong mấy năm nay mà đã thịnh-hành bạo đến thế ? Thưa rằng bởi nhiều cớ ; mà trong những người chán đời đó, người thật biết chán đời thì ít mà người lạm dụng hai chữ ấy thì nhiều.

Này như những bậc học-thức rộng, tư-tưởng cao, có lòng thương tới vận-mệnh nhân-loại, đem bụng nghĩ đến tiền-đồ quốc-dân, mà mất thường phải trông nhiều cảnh đau đớn khổ-sở, tai thường phải nghe lắm chuyện rầu rĩ xót xa, coi cuộc đời có lắm nỗi éo le khe khắt thì tinh ra chán đời ; lại như những kẻ hoài tài bão đức, muốn thi triển cái chí-nguyện bình sinh để kiến-công lập nghiệp trong đời, mà gặp những thế-lộ khi-khu, nhân tình ác-bạc, có tài có đức mà tài đức lại không đắc dụng với đời, vì thế mà sinh ra chán đời cũng có.

Còn những người chỉ vì tham danh lợi, hám giàu sang, không được mà chán đời ; cũng có người vì thất cơ xảy vận, cùng-quẫn mà sinh ra chán đời, lại có người chỉ vì một mảnh tình chung mà đến quên cả sự nghiệp, quên cả thân danh thành ra chán đời cũng có.

Những bậc có học-thức, có tư-tưởng mà chán đời thì là bởi cái lẽ đời nên chán mà chán ; còn những kẻ hoặc vì công danh nhỡ bước, lưới tình vương víu mà chán đời thì thường là những kẻ chưa hiểu đời ra làm sao, chưa biết việc đời thế nào mà đã chán.

Người ta có nên mang cái chủ-nghĩa « chán đời » hay không ? Điều ấy các bậc hiền triết Thái đông Thái-tây đã bàn đi cãi lại hàng vạn quyển thiên kinh : một phái theo cái lý-luận lấy sự cảm-giác làm căn cứ chủ-nghĩa « chán đời », nói người ta sinh-nhai, phần khổ thông vẫn nhiều hơn phần khoái-lạc ; ngẫm trong hoàn-cảnh quanh quẩn chỉ những rầu cùng tức, những sự cùng lo, lúc thất-vọng cái này, lúc nguy hiểm cái nọ ; những sự cảm-giác ấy nó xô đẩy cái ý chí người ta mà bắt phải động tác : rầu lắm sao cho khỏi rầu ; tức, làm sao cho khỏi tức ; sợ, làm sao cho khỏi sợ ; lo, làm sao cho khỏi lo ; thất-vọng làm sao cho khỏi thất-vọng ; nguy-hiểm, làm sao cho khỏi nguy-hiểm ; không được thì khổ thêm đã đành, may mà được tuy cũng có vui sướng tạm thời, mà cái sướng ấy nhẩy mất lại tiêu-duyệt ngay, quyết không trông gì cảm giữ được mãi ; cho nên nhất thiết những sự khoái-lạc trong đời người, kết-cục cũng lại hoàn khổ thông mà thôi ; nếu muốn tránh cái cảnh khổ tuần-hoàn ấy mà không doanh-cầu gì cả thì cũng lại buồn không chịu nổi ; dù-kỳ ngồi yên chịu buồn chẳng thà lại gieo mình vào chỗ nguy cập gian nan để tiêu-khiển vậy ; khác nào như đi trong bụi gai, ngồi cũng mắc gai, đứng cũng mắc gai, đi nguợc cũng mắc gai, đi xuôi cũng mắc gai, không làm thế nào cho khỏi gai cả : đời người ta sở dĩ mà vị thế, là vì tạo-vật bất-nhân, phú cho người cái tính mê chấp, cứ hy-vọng những chuyện tương-lai : trẻ con chịu bó buộc ở trong trường học, chỉ mong được đến lúc trưởng-thành ; thợ bạn chịu nguợc đãi với thợ dân-anh, chỉ mong được đến ngày tự-lập ; những người sinh kẻ cùng quẫn, cũng loay-hoay kiếm ăn độ nhật, chỉ mơ màng những cảnh giàu sang ; vậy mà những cái hy-vọng tương-lai đó, lúc đã được rồi, cũng chẳng lấy gì làm hạnh-phúc, mà đương lúc chưa được, trải bao nỗi trăm cay nghìn đắng dù còn một hơi thở, cái lòng mê chấp vẫn không sao phá được ; đời người đáng chán biết là nhường nào ! Ấy là một cái lý-luận của các nhà yêm-thế. Các nhà phản-đối chủ-nghĩa chán đời thì bác cái lý-luận ấy rằng : công việc trong đời người, nếu không có thể lấy cách thống kê và cách toán-học tính gồm cả số lượng khổ sướng mà trừ đi trừ lại xem thì làm sao giám đoán định là khổ cảm nhiều hơn khoái-cảm ; nên không có thể đem số nhật ký biên được hàng ngày những số lượng khổ sướng trong đời người. Thường những nhà lấy sự cảm-giác làm căn cứ chủ-nghĩa « chán đời » chỉ viện những lý-tưởng hám-hở, chứ có khi nào tính toán minh bạch được như thế mà chắc. Xét ra sinh-nhai của người ta vẫn thường có những sự cảm-giác khi rầu, khi tức, khi sợ, khi lo, khi nguy-hiểm, khi thất vọng ; nhưng nếu hay giải-thoát ra ngoài cảnh-ngộ, thì tinh-thần tự-nhiên sáng-khoái biết bao ; kia như những người già-lão mục-lỏng, suốt năm chân lấm tay bùn, mặt trời mọc thì làm, mặt trời lặn thì nghỉ ; họ không hề khi nào biết cái buồn bực trong khi nghỉ, cái vất-vả trong khi làm ; cái sinh-nhai của những người ấy có phải chỉ là cái biện lệ sở ít trong đời người dư ? Huống chi cái khoái lạc trong tinh-thần người ta, có khi chính những sự rầu, sự tức, sự sợ, sự lo lấy lại làm cho chỉ khí người ta thêm phấn-hưng, tâm-hồn người ta thêm thỏa thích. Một cuộc đời người cũng ví như một chuyến đi du-lịch ; người đi du-lịch, không phải có cái lợi ích vĩnh-viễn bất tuyệt gì về sau, mà trong khi đi dầu mưa giải nắng, lận suối trèo non, lúc về đến nhà, chỉ hồi tưởng lại, hầu nhiều mà đủ thấy thú ; đời người cũng vậy, trong một đời biết bao nhiêu là cái lịch sử đáng mừng, đáng thương, đáng cười, đáng khóc, trở về già có nhiều khi vắt tay lên trán, nghĩ những cảnh bình sinh duyệt lịch mà thấy mất dạ hồi lòng. Vậy thì cái mục-đích đời người là chỉ tại đời người, cũng như mục-đích du-lịch là chỉ tại du-lịch ; những nhà chán đời thấy thế mà nhận lầm rằng đời người không có cái mục đích gì chán-chánh, lấy thế mà chứng minh là đời người đáng chán, thật không đủ tin.

(*Còn nữa*) T.

Nói khó hay làm khó

Nó và làm là hai cảnh, mọc ra cùng một gốc tâm-lý ; mà lại là cái cơ-quan rèn đúc, xuất sản ra những việc ở trên đời. Vì cùng một gốc cho nên có quan-hệ đến nhau, có quan-hệ đến nhau, mà lại có khi ở trong người, cũng không được phù hợp, đã không được phù-hợp, thì các tư-tưởng ở trong hai cơ-quan ấy thành ra không thống-nhất, thực có lắm điều trở ngại, cho nên ta phải xét đến vấn-đề này. Trong vấn-đề này, từ xưa đã có người cho làm là khó, và cũng có người cho nói là khó, hai đàng thật trái với nhau như lỗ đụ : vuông và tròn chối tròn, thành ra ta không biết đàng nào là phải. Tự người cho làm là khó thì nói : Nói nghìn trượng không bằng đi một thước, ngồi nói không thì như giời như bể, đến việc làm thì nhất nghệ vỏ thành, người ta chỉ đến việc thì mới biết kém hơn, chớ ngồi mà nói thì ai cũng hay ai cũng giỏi, cho nên làm là khó hơn. — Tự những người cho nói là khó thì nói : Lập ngôn bao giờ cũng là khó, ta nên biết hành-vi chẳng qua là vật-chất, mà tư-tưởng mới thật là tinh-thần. nên không nói được thì có làm được việc gì, có khi những lẽ thiên nhiên, kẻ vô-tri chỉ biết theo làm mà không nói được, dẫu có nói được nữa thì cũng mơ màng khó hiểu, ít khi không thông, vậy thì nói được là khó.

Ta xem qua mà ta muốn biết hai lý-thuyết ấy đáng nào là phải, thì tưởng trước khi phán-đoán ta nên xét xem sự làm lời nói, và các phương-diện phụ thuộc là thế nào ? rồi sau mới có thể biết chắc bẫn được. Vậy thì làm và nó đối với người ta thay đổi ra làm sao ? — Xét ra cách nói cũng nhiều đường mà sự làm cũng có lắm thể, say-đi bất nhất, biến ảo vô cùng, mỗi địa-vị một đổi thay, mỗi thời kỳ một khác hẳn, không nói gì đến những sự mỗi người có một tâm tư thì mỗi người có một phương-diện nói làm riêng nữa, ngay một người mà cũng khó lòng mà lường, hai điều ấy tuy gốc tự tâm-lý từng người, thế mà nhà tâm-lý-học dẫu sành đến đâu, cũng chẳng qua xét được bề ngoài-khái, chớ về đường tế-vi tất mất thì thực như các vị sao rồi loạn ở thiên-hà, dẫu có kinh hiền-vi to gấp trăm lần cũng khó lòng mà đếm. Những sự rối bời như thế mà mong xét đoán được thì học có những người có tài trắc-lượng, có trí sâu xa, như các bật đại-biền triết đại-thánh-nhân là lấy lý mà đoán được một phần ít. Song các bậc lý trong đời đề mấy, vậy thường thường xét đoán thì thực không có đoan-nghề nào là thuật tinh tường vi-tế được.

Ấy sự xét nói làm đã khó như thế, thì tưởng sự khó khăn giải-thuyết vấn-đề này dẫu là so-lược thì khó khăn cũng chẳng kém nhau là mấy. Vậy ta thử xét xem từng bộ phận — hay là phương-diện — nhỏ trong đó xem ra thế nào ?

Các bộ-phận ấy tuy rằng phức tạp như bòng-bong như tơ rối, thế nhưng tóm tắt cũng chẳng qua có mấy điều :

1° Nói được mà không làm được ;

2° Làm được mà không nói được ;

3° Một người có thể nhờ diễn sự làm của mình cùng công-hùng, mà công-chúng không thể nhờ theo được như nhời nói của một người ; 4° Cố làm cho thực nhờ để nói ; 5° Cố nói cho phải việc để làm. Nào điều ấy ở trong gồm có mấy sự có thể để xét nói khó và làm khó thế nào ? vậy lược thuật ra đây để làm vật-liệu cho ta khảo-cứu.

1° Nói được mà không làm được. — Nói được mà không làm được có hai phương-diện khác nhau, là không-ngôn vô thị, và ngôi quá kỳ thực ; không ngôn vô thị là địa vị không thích hợp không thực thà ; còn tình không thực thà là cố nói để bợm mình về tài cả trí cao ; mà địa vị không thích hợp, thì tự tâm tư đã cẩn chắc là có hàng tài thực đức ; lấy nói mà hợm mình là cốt để cho người kính người phục người trong người vị, nói ra có trái với bản tâm, mà việc đến thì vẫn không tư-cách ; ngày thường chỉ lươn mồm mép, lúc cần thì chịn khoanh tay, cái nhút-nhát cái lười biếng ẩn trong bồn-tính kín, nó làm mất cả cái quí-cảm cái cần lao ở người đâu tuổi. Vì thế cho nên tư thường cho người làm thì không hay nói và người nói là không biết làm, những người làm dẫu có nói ra thì chỉ khi đã làm và những điều trong phạm-vi tài đức mình có thể làm được ; chớ còn như người không biết tự lượng thì thực nói không tiếc lời. Xem thế thì làm là khó. — Đến như những người đã biết lượng tài trí mà nói, cũng như người lượng bụng mà ăn có bao nhiêu nói bấy nhiêu dẫu làm khoác lác, so với kẻ chỉ nói ra thì như vàng như ngọc, mà trong một xó xạc như bông gạo chiều hôm, thực là khác hẳn, một đường tơ mộc nhuộm có thể ra vàng cũng ra tím, một ngả đường rẽ đi có thể lên ngược với xuống xuôi, cũng là một sự nói mà khôn, làm, nhưng hai bề là một trời một vực thế thì nói cũng không phải là dễ đâu.

(*Còn nữa*) B. M.

VĂN UYỂN

Tự thuật

Trót vì tay đã nhúng vào chàm,
Cùng nếm mùi thơ kẻo nữa thêm :
Đờn gẩy tai trâu tình lận tính,
Cờ đi chân vịt bắc sang nam
Thơ chưa hà bút lòi câu dở,
Rượu mới nghiêng be rã giọng thâm :
Sức ấy tài này ai dễ sánh,
Trót vì tay đã nhúng vào chàm.

Hát à đâu

Ngồi nghĩ lại một trăm cái dại, chẳng dại nào bằng cái dại nào, hai mươi hai tuổi trên đầu, mà dại lại hai mươi thêm có lẻ. Thuở bé bé dại còn bé bé, cả tấm lòn lên cái dại lĩnh thành ! Nào ai tranh hết cái khôn mình, mà lừa lọc để đành cho cái dại. Trời đất xoay đi hòng ngoảnh lại, nhân phen này dại ấy là ta, thử xem mấy kẻ khôn nhà.

Hà-tĩnh Võ-công-Hòa sao lục

Quan Thống-sứ đến thăm trường Thể-dục

Chiều hôm qua, lúc 5 giờ rưỡi, quan Thống-sứ Monguillot cùng với quan Đồng lý Poulin phó Thống-sứ có đến thăm trường Thể-dục ở đường Huế. Quan Tissot nguyên Khâm-sứ Trung-kỳ và quan Scalia Thương-chính tổng trưởng cũng đến một lượt.

Nhà trường trang-hoàng rất lịch-sự, từ ngoài cổng vào mãi đến sân cũng có làm tại treo sau sắt. Khi quan Thống-sứ tới thì thầy trường cho ngài sự tỏ ý khuyến khích cho chúng tôi và luyến-ái đến chúng tôi lắm vậy. Từ khi khai trường là ngày 21 Décembre 1919 đến giờ, trường chúng tôi đã được tiếp mấy vị đại hiến là quan Thanh-tra thuộc-địa Norès, chánh sở Kiểm-sát tài-chính, quan đốc-học Finot trường Bác-cổ, quan Scalia Thương-chính tổng-trưởng. Vừa đây quan Tissot nguyên Khâm-sứ Trung-kỳ là một ông quan của bọn cố đến thăm [illegible] cũng

Kính ảnh hiệu Hoàng-hậu Hanoi

Quan Thống-sứ lúc mới đến trường : bên tay tả ngài là M. Tiếu đang cúi đọc mấy lời kính chào ngài ; bên tay hữu và đứng sau lưng ngài là các viên trợ-tuy trong trường đứng thành đôi dự hầu

Ông Nguyễn-qui-Toàn là đốc-học trường ấy cùng các viên trợ-sự là MM. Ng-đình-Khoái, quản chiếu, Chu-văn-Mậu, thư ký, Vũ tư-Tiếp, phó thư-ký. Tạ-đình-Thất, kế-toán, Trương-hữu-Thu, thầy thuốc, Lã-đình-Hanh và Ng-đức-Lợi, kiểm sát nhà trường gia tận công ngoài đón quan Thống-sứ.

Những bậc giờ trường chúng tôi mới có cái danh-dự được tiếp quan Thống-sứ lần thứ nhất.

Vậy cho được kỷ-niệm cái buổi ngày nay quan lớn đến thăm trường thì chúng tôi xin phép quan lớn lấy qui-hiệu trường đánh ngài mà đặt tên cho một lớp trường thể-dục chúng tôi.

Kính ảnh hiệu Hoàng-hậu Hanoi

Quan Thống-sứ ở trường Thể dục xếp ra về. — Từ tả sang hữu là quan Khâm-sứ Tissot, quan Thương-chính Scalia ; M. Marsel chánh nhiếp ảnh ở France Indochine ; quan Thống sứ đi giữa, bên tay tả ngài là M. Tiếu rồi đến quan Đồng-lý Poulin

Khi ngài vào tới sân thì là lớp học thì ông Nguyễn-qui-Toàn cố kính chúc ngài mấy lời đại khái như sau này :

Bẩm quan lớn

Chúng tôi rất lấy làm vui mừng và vẻ vang được kính chào quan lớn ở trường học chúng tôi hôm nay. Vậy chúng tôi xin thay mặt tất cả các bạn đồng-sự mà cảm ơn quan lớn đã hạ cố đến thăm trường chúng tôi, thì tất sau này trường được thịnh-vượng lắm. Quan lớn đã hạ cố tới đây trong khoảnh khắc thôi, nhưng cũng là một sự khuyến khích lớn cho chúng tôi lắm. Chúng tôi xin cảm ơn quan lớn một lần nữa về cái danh-dự mà quan lớn đã ban cho ngày hôm nay, chúng tôi chắc rằng cả thầy lẫn trò trường này sẽ ghi nhớ mãi mãi cái buổi ngài đến thăm trường mà bắt lấy đó làm một điều khuyến-khích trong cái nghề nghiệp của mình.»

Quan Thống-sứ cũng đáp mấy lời rất ân cần, ngài thấy trường Thể-dục mở mang như vậy thì ngài ngợi khen lắm mà ngài có hứa sẽ hết lòng giúp giúp cho mau tấn-phát.

Đ. Vũ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) trong chiến dịch Số hóa Báo Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Chiều hôm qua lại được buổi râm trời, cho nên học trò ai nấy vui lòng mà tập. Các học sinh trò lớn bẻ đèn cởi trần, vận quần nịt sắp hàng rất thứ tự, tập đủ các bài do ông kỳ-sư. Trịnh-v-Hợi là trưởng-giáo và các ông giáo-sư Bernoute, viên đội Saint Martin và hai người cai lính là MM. Duzonman và Maillol dạy học.

Có coi người mình còn gỗ trần mới biết người mình còn gầy gò, yếu ớt quá không mấy cậu là có du thịt. Trường Thể-dục mà mở ra tưởng thật là thích thời lắm vậy.

Quan Thống-sứ Monguillot và quan Khâm-sứ Tissot cùng các quan xem học-trò tập trong hơn nửa giờ đồng hồ, trước khi ra về các ngài có vào phòng giấy trưởng Thể-dục biên qui danh vào Kim thư của trường học.

Dư luận Nam-kỳ

Nam-kỳ nông-nghiệp

Bấy nay ai thấy xứ Nam-kỳ lúa gạo nhiều dồi dào nên trù sẽ đề cho dân trong xứ với sẽ để dành làm giống rồi, mà số dư chở bán cho ngoại quốc kể còn trên một triệu tấn, thì cũng đủ nói xứ Nam-kỳ là xứ thạnh vượng, dân Nam kỳ là dân giàu có. Tuy vậy mà những người có nếm mùi kinh-tế-học, dẫn là người Pháp hay là người Nam cũng vậy, hễ có dịp khảo-cứu đến nông nghiệp xứ Nam kỳ thì có một nghề nông mà trong nghề nông thì chỉ lo có một sự cày ruộng đặng gieo lúa bỏi vậy cho nên cuộc kinh-tế tuy thiệt là thạnh vượng song sự thạnh vượng ấy đã chẳng vững vàng mà lại còn có mối nguy hiểm-nữa.

Đồng-bang xưa nay phần nhiều đều lấy nghề làm ruộng mà dành sanh sáng nghiệp, phần nhỏ xứ ta điền địa cao đu, hễ phát có thì thấy có bạc tiền, nên quen hưởng cuộc phong nhiên phú túc, chớ chưa từng gặp cơ cẩn năm nào. Nay nghe lời luận của nhà kinh-tế học như vậy thì chi cho khỏi cười thầm là một lời luận hoàn đàng vệ-vị. Tôi xin thú thiệt rằng lúc mới nghe qua tôi cũng không thấy giá trị lời luận ấy, đến chừng suy đi xét lại kỹ-lưỡng rồi tôi mới biết là một lời luận đích-xác vô cùng.

Tôi khuyên đồng-bang cũng nên nghĩ thử như tôi mà coi có phải là nếu đầu cả nước đều chuyên lo có một nghề nghiệp là chuyên cần có một mối lợi, thoảng như nghề ấy không có lợi nữa thiệt hại là nhường nào. Trong Nam-kỳ ta đây tỉnh nào quốc dân ta cũng chuyên cày trồng cấy lúa. Nói cũng mà nghe, vì như một năm kia rủi gặp trời phong võ khác thường, hoặc rủi có nạn trùng, tai thủy bạo, làm cho lúa xứ ta cấy rồi phải hư hết, đường ấy cuộc kinh-tế trong xứ sẽ bị sẩn của dân mới ra thế nào? Tuy cái vận-hội tôi tả ra đây là cái vận-hội phi thường, tôi tưởng và tôi cũng ước đừng có như vậy, song tôi còn thấy có một vài cái chứng cớ khác mà làm cho tôi phải lo sự về cuộc nguy hiểm của nghề làm ruộng trong xứ ta. Cách mấy tháng trước có nhiều tờ báo cho hay rằng: mấy năm nay dân Nhật-bổn tràn qua xứ Cao-ly là thuộc-địa của họ mà dọn đất mà làm ruộng lúa; lúa của họ làm đã tốt hột mà lại nặng cân nữa chở ra ngoại-quốc thì là để bán lắm. bởi vậy cho nên họ quyết nỗ lực mà cấy lúa cho nhiều đặng bán cho ngoại-quốc mà tranh lợi với Nam kỳ Xiêm-la và Diến-điện.

Xin đừng bàng xét lại đó mà coi nếu một ngày kia Nhựt-bổn có lúa tốt và nhiều, chiếm được ngoại-quốc cốc-mễ thương-trường rồi, chừng ấy nông-nghiệp của xứ ta biết bao nhiêu là gay trở. Mấy năm sau đây nhà trí thức của ta có lẽ cũng đôm thấy sự hại tốt nói tỏ đó, nên người thì khuyên đồng-bang phải bước vào nẻo công thương, kẻ thì khuyên nhà nông phải lo lựa giống cho tốt mà deo. Tôi nay xin tiếp với mấy người ấy mà khuyên nhà-nông, nên tính nào có đất trồng vật chi khác được lợi dầu không hơn chớ cũng bằng lợi làm ruộng lúa, thì cũng lo gieo trồng vật khác chớ nhứt-nhứt đặng một ngày kia vì đều nghề làm ruộng lúa có gây go thì chúng ta cũng còn nghề trồng khác mà duy trì, khỏi điên đảo cuộc kinh-tế lý-tài trong xứ.

(C. L. B) Ngô-khắc-Mẫn.

TỰ DO DIỄN ĐÀN

Cái cảnh huống của các nhà giáo-sư ở chốn hương-thôn

Muốn vào nỗi giáo-giới, theo trong học đã gần tàn, nền tân-học chưa thành-tựu, cái cảnh-huống của các nhà gõ đầu trẻ ở chốn hương-thôn, ngẫm đi ngẫm lại thực có vẻ nên thơ, nhiều điều bất tiện, tôi xin lược bàn mấy khoản cốt-yếu ra đây để độc giả chư-tôn nhàn lãm hoạ may có bổ cứu được chút gì chăng, tưởng cũng chưa lỗi đề là vô ích vậy.

1° Bàn về trường học. — Các trường học ở chốn hương-thôn, trừ ra những nơi dân đã lập được nhà trường, hoặc có nhà-nước lập cho rồi thì không kể, phần nhiều là dạy tạm tại đình, hoặc chùa, hoặc là văn-từ văn-chỉ. Trường đã vào những nơi vào nói đây, phần thì không hợp được phép vệ-sinh, phần thì có nhiều điều ngăn trở cho sự dạy dỗ. Hương tường là hướng dinh hướng chùa, không mấy khi được hướng phong-quang mát mẻ, về mùa hạ thì nóng cực quá mà về mùa đông thì lại lạnh lẽo. Nơi thì nhà trường cửa ngõ không có, ẩm thấp tối tăm, khi trời nắng rào còn khá, chứ những lúc gió bấc mưa dầm thì thấy trò chỉ ngồi nhìn nhau không thể nào làm việc được nữa; mà có cố gắng làm việc cho qua ngày song buổi, thì thực rất có hại lớn cho con mắt của bạn thiếu-niên; vì phải cúi sát xuống gần vở mới trông rõ chữ mà viết được. Nơi thì một tấp nhà tranh, bốn mặt phên che, sân rêu tường mốc, nom tới cảnh đó ai là không phải ái ngại trong lòng! Mà nào có thế thôi, lại nay cúng tuần, mai giỗ hậu, sáng việc làng chiều việc giáp, tiếng thầy trò làm việc xen lẫn với tiếng trống ỳ ầm, tiếng chuông inh ỏi, cùng là những cản ngại-luận của các cụ đã rượu ngà ngà say thì thực là có lắm về nên thơ trường không bút mực nào tả ra hết được.

Những ngày tiệc lệ hội-họp như vậy hà có phải một năm chỉ có một vài lần đâu? Giá chỉ có một vài lần thì các nhà giáo sư cũng có thể xin phép quan trên để nghỉ hẳn lấy chỗ cũng lễ hội học cho yên, rồi những buổi học ấy sẽ đem dạy vào những ngày thứ năm tiếp sau thì cũng được. Nhưng một tháng lại ra cũng đôi ba lần như vậy thì còn xin phép được sao? Nên cũng có khi họ đành cũng lễ hội họp vào ngày chủ-nhật hoặc là vào buổi giữa trưa. Những ngày tiệc lệ này khi lễ tất rồi mà ra tới trường thì cũng nhìn càng thêm ngao ngán! Ngoài trường thì xương thịt quăng bầy tứ tung, lá bồ đầy sân đầy cửa. Bước chân vào trường thì bàn ghế lổng chổng, các đồ trang hoàng trong lớp học mỗi cái một nơi, bằng đem bỏi mỡ vào phẩm viết đi chẳng được; trường với đang trắng xóa, nhuộm đỏ với quết trầu. Bấy giờ nào thấy nào trò mới lại ra công sắp đặt hồi lâu thì cái quang cảnh mới được tiêm tiệm như cũ. Lắm lúc nghĩ tới luống những ngậm ngùi mà không thể bày tỏ cùng ai cho được, những việc lặt vặt ấy không kể một lì một tí chẳng đem trình quan trên, đối với đâu thì họ coi hình như chẳng vào đâu, vì người biết thì ít mà người không biết thì nhiều, xưa nay họ vẫn quen cái định cầu thả ấy rồi, mà đối với người có trách nhiệm thì thực là có sự khiếm tiện rất lớn vậy.

Ôi! Trường học là nơi để mở mang trí-tuệ cho bạn thiếu niên, gây dựng lấy những bậc nhân-tài tương-lai cho [illegible] thì ai là người có chút nhiệt-thâm với sự phổ-thông giáo-dục nước nhà ngó tới không phải bỏi hỏi trong dạ.

Ước ao rằng các nhà có trách-nhiệm ở chốn hương thôn, nên bớt sự xa-chí về những ngày hội hè ăn uống để lấy tiền ra một tổng, hoặc hai tổng chung nhau lại lập lấy mỗi nơi một trường cao rào mát mẻ như các trường của nhà-nước đã lập ra làm gương cho ta kia, thì bấy giờ sự học ở chốn hương-thôn ta mới mong được là toàn thịnh. *(Còn nữa)*

Vũ-đình-Trinh (Bắc giang)

VIỆC HANOI

Giá bạc. — Kể từ ngày 19 Mai này, giá bạc ở kho Nhà nước định là 0 f. 45.

Tin tàu. — Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến ngày 21 Mai hồi 5 giờ sáng ở Haiphong sẽ nhảy đi Tourane. Qui-nhơn. Ba-ngòi và Saigon.

Thư tín ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa tối ngày 20 Mai.

Tàu *Angers* ở Hon-dan ngày hôm nay hồi 14 giờ.

Cuộc rút số trái phiếu. — Đến ngày 1er juin 1922 hồi 8 giờ sáng tại tòa Đốc-lý sẽ đến làm mở cuộc rút số trái-phiếu Đông-pháp.

Quan Toàn-quyền đi Haiphong. — Có lẽ đến thứ tư sau quan quyền Toàn-quyền Baudoin sẽ xuống Haiphong.

Cuộc công thải Đ ng-pháp. — Đến thứ hai này thì quan tòa Đốc-lý sẽ bắt đầu phát trái-phiếu cho những người mua trái phiếu kém số 50 đồng. Quan Đốc lý sẽ phát cho những người cho hay lẽ một tờ biên lại biên cái số phiếu của mình, còn trái đơn nhất định thì giữ tại tòa Đốc-lý.

Một bức điện-tín gửi về quan Toàn-quyền Long. — Sau khi giải-tán Hội-đồng chánh phủ ký thường trực là ký họp lần thứ nhất kể từ khi quan Toàn-quyền Long về qui-quốc đến giờ thì quan Baudoin thay mặt các quan Hội-đồng thường trực có gửi về Pháp cho quan Toàn-quyền Long một bức điện tín để tỏ cùng ngài tấm lòng kính mến và tận trung của Hội-đồng đối với ngài.

Hội-đồng chánh-phủ. — Như lời bản báo đã đăng trước, Hội-đồng chánh-phủ đã họp tại phủ Toàn-quyền sáng hôm qua, khi 9 giờ có quan quyền Toàn-quyền làm chủ tọa.

Các việc xét trong ký Hội-đồng ấy phần nhiều là việc công-chính và việc tài-chính cả.

Vô tuyến-điện. — Ngày hôm nay sở Vô-tuyến-điện Bạch-mai không tiếp được vô-tuyến ở Bordeaux.

Hội đồng chấm thơ. — Tối hôm qua Hội-đồng điều-duyệt về cuộc thi thơ của cô Ngô thị-Quyên đã họp lần thứ nhất tại nhà công-quán hội Khai-trí-tiến-đức. Trước hồi 8 giờ, các quan Hội-đồng đều lục tục đến đủ, đông 8 giờ thì khai hội, có những ngài sau này:

MM Quan nguyên Hải-dương Tổng-đốc hưu trí Đặng đức-Cường đại-nhân, quan nguyên Vệ-úy Toàn-quan nguyên Hà-đông Thương-tá trí-thị, Ng.-duy-Thiện đại nhân, quan Hồng lô hưu trí Đỗ-lệ-Phò quan phó-bảng Bà-Kỳ ông tá Ng.-hữu-Tiến, bổn tạp *Nam phong*, quan huyện Ng mạnh-Hường chủ bút *Hữu-thanh*, ông cử Mai-đăng-Đệ biên tập báo *Thực-nghiệp*, ông Trần-tuấn-Khải biên tập báo *Khai-hóa* về phần bản báo thì có ông cử Dương-bá-Trạc và ông tá Ng. đỗ-Mục, còn ông bảng Ng.-can-Mộng và ông tú Ng. đôn-Phục bận việc không đến. Ngoài các quan chức trong hội đồng điểm-duyệt lấy lòng công-bằng mà cố chọn cho được một bài thơ quán-quân rồi đích đáng. Ông Luận nói sơng thì ông Doãn-kế-Thiện đệ trình các tập thơ chính tay ông đã rực phách và gắn xi cẩn thận để các quan hội-đồng xem. Các quan cùng nhau bàn về cách thức chấm thơ và bài thơ nào nên theo thể-lệ nào. quan Thiếu Đặng đại-nhân có bảo đọc mấy bài lên để làm mẫu mà chỉ định xem những bài thơ đại khái như thế thì nên cho bao nhiêu điểm. Hội đồng định chia mỗi ngài mấy tập để luận thử cùng chấm cho đủ bốn đầu. Điểm số định từ một đến mười. Khi công điểm số rồi thì những bài từ 7 điểm trở lên, các quan sẽ lại họp đồng để phân cao hạ. Đến gần 10 giờ thì hội-đồng giải tán.

Thư tín bến Pháp. — Tàu *Azaye le Ridean* ở Pháp sang có chở 116 bì thơ đã tới Saigon ngày 17 Mai hồi 19 giờ.

Hội-đồng thành phố. — Như lời bản báo đã đăng trước, Hội-đồng thành phố sẽ họp kỳ thường lệ tại tòa Đốc-lý, có quan Đốc-lý Mourroux làm chủ tọa.

Các vấn đề xét nhiều lắm, có lẽ một hai giờ đêm mới xong được.

Hội đồng Thương-mại. — Bản quán đã tiếp được bài tự sự về việc Hội đồng Thương-mại ngày 15 Mai vừa rồi đến số ngày mai bản quán sẽ lược dịch đăng báo.

Quan võ hầu quan Toàn-quyền. — Quan quyền Toàn-quyền Baudoin đã kén quan thầy quân đại-úy Faye ở tàu *Montcalm* làm chức quan hầu của ngài.

Phủ Thống-sứ. — Quan cai-trị bang nhì Collet và quan phó cai-trị hạng nhất Forsans (Marc) hết hạn nghỉ thì nay bổ vào phủ Thống-sứ thuộc quyền quan Hồng-lý phủ Thống-sứ.

Thông ngôn ngạch bính. — Kể từ ngày 1er Juillet 1922 các thông ngôn ngạch bính có 5 bậc là:

Bậc	năm	9p,00	một tháng
—	ir	15 00	—
—	nhì	27 00	—
—	nhứt	36 00	—

Trong số báo ngày mai bản báo sẽ nói rõ về ngạch thông ngôn bính này.

Bản một cái nhà ở Đồ-sơn, có đủ cả các đồ dùng, như giường, ghế, tủ, bàn, bát đĩa, các đồ dùng trong bếp v. v. [illegible] 3251

Thi bằng Tiểu học các đẳng tây. — Kỳ thi bằng Tiểu học các đẳng tây (Brevet d'Enseignement primaire supérieur) đã được những cô sau này trúng tuyển là:

Melles G. Collinet de la Salle, Trần-thị Cảng, Lê-thị Chung, Duguet, Ngthị-Mão, Patard Đinh-thị-Tuyến, Bùithị-Tư Vincilioni, wilkin.

Bản quán có lời mừng các cô tân-khoa.

* * *

Bốn năm ban thi mới biết được những câu sau này vào kỳ vấn đáp là:

MM. Berlion Henri. Phạm duy-Am, Phạm-văn Bằng, Ng.-bá Đại, Ng.-v-Bổng, Ng.-hữu-Cầu, Ng.-thiện-Chí, Trần-văn-Chu, Ng.-hoa-Đoàng Bùi v Giản. Trần-ngọc-Hào, Phạm - gia-Hỗ, Nguyễn-như-Hoan. Nguyễn-trọng-Huy, Hoàng-hữu-Huy, Đặng Khanh, Trần văn-Khang. Nguyễn-văn-Khuê, Ng.-ngọc-Lê, Trần-v.-Long dit Phúc, Ng-bá Lương, Dang-tiếv-Lưu, Trần-xuân-Nhạc. Trần-văn-Ninh, Ng.-v. Phọc, Ngô-mộng-Phương; Nguyễn-đình Quang, Hà-văn-Quang Trịnh-đình-Quynh, Phan-thế-Roanh, Ng.-đình-Tại, Lai quốc-Thái, Nguyễn-ngọc-Thiêm, Lê đức-Thiện, Ng văn-Thọ. Doãn-duy-Thông, Ngô -văn-Thuật, Phạm-duy-Thừy, Hoàng-khắc-Thuy, Trịnh-như-Tiếp, Bồ quang-Tiếp Nguyễn-văn-Oanh, Lê-v-Triều, Phan v-Chung; Hoàng-tích-Trỵ, Ng hoàng Tư, Đặng-trần-Tuấn, Đinh-văn-Ty, Ng v-Ung. Ng-v-Văn, Phạm v-Viên, Bùi-thọ-Vinh, Vũ trọng Yên, Thaonguyên Đ.o.

Chiều hôm nay lúc 3 giờ đã bắt đầu thi vấn đáp.

Bản quán có lời chúc các cậu đều được trúng-tuyển cả

Bằng tiểu-học tây. — Các học-sinh có lên sau này đỗ bằng tiểu-học tây (Brevet Élémentaire) khoa tháng sáu và tháng mười-năm 1921 thì nay nên đem các chứng-chỉ căn-cước lại phòng Học-chính phủ Thống-sứ (Bureau de l'Enseignement) mà lĩnh bằng về.

Khoa tháng sáu

MM. Khuất-như-Bích, Nguyễn-Đảo, Đỗ-v-Hoan, Ng-v-Hưng, Trần-quốc-Khánh, Phạm-quang-Nhân, Ng đức Phong. Ng-v-Quang, Đỗ-v. Thảo Ng-v-Tông, Phạm-bích-Tuệ, Ng-v-Dục.

Khoa tháng mười

MM. Bùi-văn-Bia, Nguyễn-đình-Du, Trương-tri-Định, Ng-văn-Giáp, Từ-Hoanh, Phạm-gia-Hoành.

Nghỉ hộ sản. — Mme Phạm-thị-Nhan, trợ-giáo tập sự tại trường Nữhọc Tuyên-quang, được nghỉ 2 tháng hộ sản lĩnh cả lương.

Ngạch trợ-giáo. — MM. Tô-hữu-Đan, Đỗ-đăng Dung, Hoàng-đình-Luận có đăng sơ học được bổ làm trợ-giáo tập-sự

Ngạch thừa-phái. — M. Trương-ngọc-Tuyên, từng cứu-phẩm văn-giai thừa-phái hưu-trí thì nay được đặc-cách thăng chánh cửu phẩm văn-giai.

Tòa Thượng-thẩm. — Hôm thứ năm tòa Thượng-thẩm xử những việc sau này:

Cậu bạt cang không tạ — Tòa Nam án tỉnh Ninh bình phạt tên Trần-v-Trung 3 năm tù án treo về tội đồng đảng vào chúa ăn cướp. Tòa Thượng thẩm y-án.

Hối lộ hành hung. — Chu-văn-Xuyên là cựu chánh-tổng ở tổng Hội xuyên, phủ Bình-giang, tỉnh trung, các lỏ sát-tinh trong hạt Gia-lộc, giao cho tên Bùi-gni Lập cùng tên Vũ-thị-Hiên trông nom các lỏ lấy thuế. Song sì cờ trâu bỏ lợn đem đến lỏ giết đều lấy thuế tăng lên cả, không theo thể-lệ nhà-nước đã định. Lại có khi thấy người ta giết trâu, bò hay lợn ở ngoài hạt mình chúng cũng ăn hiếp mà đánh thuế nữa mà ai không nộp thì lại sai người giảm dọa và đánh. Tòa Nam-án tỉnh Hải-dương phạt Chu-v-Xuyên 1 tháng tù và 20 đồng, Vũ-thị-Hiên, 1 tháng tù án treo và 5 đồng. Bùi-gni-Lập 1 tháng tù án treo và 3 đồng Tòa Thượng thẩm xét xong, tha cho Chu-như-Xuyên nhưng y án phạt hai tên kia

Bán phiếu quốc-trái. Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt Mai-văn-Biệp tạ phố tổng Vũ-đình-Thu, Ngô v-Cả, Vũ-đình Lai, Vũ-đình-Nghiêm, Vũ-đình-Toàn, Vũ-đình-Am, Mai-du-Cát và Vũ-đình Tương là kỳ mục mỗi tên 2 tháng tù về tội tự-tiện bán những phiếu quốc-trái của làng tiêu việc tư và bắt phải bỏi 90 đồng trả lại cho làng. Tòa Thượng-thẩm tha tội tù cho những tên ấy và không bắt bỏi số bạc ấy nữa, vì xét ra là bán phiếu lấy tiêu việc công, chứ không phải việc tư, nên chỉ phạt có 5 đồng về tội tự tiện bán phiếu không xin phép mà thôi

Lâm bạc giả — Tòa Nam-án tỉnh Hà-nam phạt tên Ng-hữu-Dung Trịnh thị-Bút mỗi tên 5 năm khổ-sai về tội

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

N° 33

TRUYỆN

MƯỜI NĂM VỀ SAU

(Dix ans plus tard)

tức là truyện

(Ba-la-gia-luân Tử-tước)

Soạn-giả : Alexandre Dumas

Dịch-giả : Nguyễn-Hải

Nhà vua cần mày, vì trong những lời nói của viên trung-úy nhà vua đã thấy như có giọng nói diễu và có một cái mỉm-cười rất cay-đắng vậy. Nhà vua phán :

— Nào, tướng-quân, ta cứ nói cho ngay thẳng. Có khi việc của ta không vừa ý tướng-quân chăng, tướng-quân cứ nói? Nào, thôi đừng ngoại ngoéo, cứ trả lời mạnh bạo, ngay thẳng. Trẫm muốn vậy.

Viên võ-tướng cầm mũ trên tay, quay đi quay lại có chiều lúng túng đã lâu, nghe thấy nhà vua phán vậy thì ngừng cổ lên mà rằng :

— Ôi! Tâu Hoàng-thượng, như vậy tiểu-tướng mới nhẹ được tấc lòng đối chút. Nhà vua đã phán bỏi một cách thật thà thẳng như vậy thì kẻ bề thần cũng xin tâu bày một lẽ cho ngay thẳng. Nói thật là một sự hay, vừa là vì được cái thú trút bớt cái gánh nặng trong lòng, vừa là vì it khi được nói thật. Vậy kẻ bề thần xin bày tỏ hết chân-tình với nhà vua, cái xin nhà vua xá cho cái tự thật thà của mình tôn Lão-tốt.

Thiếu đế nhìn viên võ-tướng mà có bộ lo lắng phân rằng :

Vậy thì nhà ngươi cứ nói đi, vì ta đang nóng nghe những điều chân-thật, nhà ngươi cần phải nói với ta

Viên võ-tướng quẳng mũ xuống bàn, mặt trông đã thông minh và hùng dũng thế, thôi nhiên lại có về sẻ lớn và trọng vọng không biết đường nào. Vũ-tướng tâu rằng :

— Tâu Hoàng thượng, ngu-thần từ chức việc của nhà vua là vì ngu-thần không bằng lòng. Trong cái bức máy, tên đứa ở có thể lại gần chế mặt cách cung kính như ngu-thần đây, trình với hạ cố công-việc của mình, nộp lại đồ làm, trả lại tiền nong chỗ gửi và thưa rằng: Thưa ông, tôi làm việc đã hết ngày, xin ông trả tiền công, và thầy trò ta rẽ nhau ra.

Nhà vua giận đỏ mặt bừng bừng mà thét rằng :

— Tướng-quân! Tướng-quân!

Viên võ-tướng khuỷu gối xuống một lát, mà nói rằng :

— Ấ! Tâu Hoàng-thượng, chưa bao giờ có kẻ tôi tớ nào có lẽ phép hơn kẻ bề-thần đứng trước Hoàng thượng đây. Duy có một điều là Hoàng-thượng đã hỏi cho bề-thần giải hết chân-tình. Bây giờ, bề-thần đã bắt đầu giải tỏ thì dù Hoàng-thượng có truyền cho không được nói nữa. cái chân tình đó cũng phải lộ ra.

Cái vẻ mặt khói ngó của viên võ-tướng cau lại tỏ ra cái chỉ quyết định không sức nào lay chuyển. nên nhà vua cũng chẳng cần phải truyền cho cứ nói nữa đi, võ-tướng lại nói tiếp luôn, nhà vua thì lại nhìn võ-tướng và có vẻ tỏ mò mà lo ngại, vừa ra điều cẩm phục.

— Tâu Hoàng-thượng, kẻ bề-thần đã có tội tâu với Hoàng-thượng rằng bề-thần đem thân phò *Thập-quốc* đã được ba mươi nhăm năm trời nay. Hỏ đã có mấy người phò vua giúp nước đúng tới những gương như kẻ bề-thần, mà những mũi gương của kẻ bề-thần đúng toàn là những gương khá cả, tâu Hoàng-thượng. Hệ thần còn là một thằng con nít, mọi sự không hay không biết, chỉ trừ ra có chút lòng can đảm, khi bấy giờ đức tiên-đế Thái thượng-hoàng đã cho bề-thần là một người lớn vậy. Kẻ bề-thần đã là một người lớn, thì số giáo-chủ *Ri-so-liêu* đã đoán ngay ra kẻ bề-thần là một người thù, số giáo-chủ vốn lại biết người lắm, tâu Hoàng thượng. Câu chuyện mảnh-sư với con kiến nhỏ tương tranh ấy, Hoàng-thượng có thể giở sách bí-thư trong Hoàng-lộc ra mà xem được từ đầu đến cuối. Nếu bao giờ Hoàng-thượng muốn xem chi giải muộn, thì xin Hoàng-thượng cứ giở ra xem, sách đó xem cũng bổ công lắm, kẻ bề-thần dám nói vậy, tâu Hoàng thượng Hoàng-thượng sẽ đọc thấy rằng con mảnh sư lâu đài một mối. nên chi rồi phải đành xin lỗi; mà nói cho đúng ra thì mảnh sư cũng có bao ân xá tội. Ôi! Cái thời bấy giờ tôi đẹp lắm, tâu Hoàng-thượng, đầy những việc đại lừa chiến tranh, chẳng khác như một khúc anh-hùng ca của *Le Tasse* hay của *Ariosto* liên-sinh vậy. Những chuyện là lùng kỳ-dị thời bấy giờ, thời nay không mấy kẻ tin chi làm thật, mà chúng tôi đây vẫn còn cho là chuyện làm thường. Trong năm năm trời, ngày nào kẻ bề-thần cũng là người chủ chuyện, anh-hùng bậc nhất, danh trỗi nhất thời, mà xin Hoàng-thượng tin cho rằng nỗi tiếng anh hùng trong suốt năm năm kẻ đã là đã. Ấy đó là cái câu nhũng bậc, danh-tiếng thời bấy giờ nói vậy. Mà kẻ bề-thần tin những bậc ấy, vì toàn là những bậc giỏi xem người cả. Thiên bộ gọi những bậc ấy là *Ri-so-liêu công, Bác-kinh-gam công, Bá-pho công, Ơ Rát công.* một người có chí to mà cứng cỏi thay thông những trận ngoài phố xái 3 au nữa, đức tiên-đế *Lô-g độ* thập tam và cả lệnh-bà Hoàng thái hậu đã có một ngày phán cho kẻ bề-thần một tiếng : *Ba tạ!* Hệ thần cũng không nhớ là nhân làm việc gì nhưng Lệnh-bà nữa Tâu Hoàng-thượng. xin ngài xét tội cho kẻ bề-thần đã quá bạo mà nói vậy, nhưng bề-thần đã được cái bản-hạnh biết giáo-chủ, đã biết rõ tính chất con người. Bọ bảo cho kẻ bề thần rất nhiều về việc đi sứ ấy. Vì thế, kẻ bề-thần đã làm trái bản ý với lệnh trên, nên mới được hậu thưởng, kẻ bề-thần được phong Đại-úy đội Ngự-lâm pháo-thủ. Chức đó là một chức trọng nhất trong triều, vì có thể cho cước ấy mà làm bậc Thống-chế nước *Pháp* vậy. Ma thật là công bình, vì Đại-úy Ngự-lâm tức là cái hoa thơm của kẻ sĩ-tử, tức là bậc đệ nhất sai-khing vậy.

(Còn nữa).

ĐỒNG-HỒ VỎ KIM

BẢO HÀNH 6 NĂM

Máy chạy lối chắc bóng

Có cả vỏng đeo tay bằng gió rất đẹp

Giá..... 5 $ 75

Bán ở hiệu

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Pho Pau. Bert — HANOI

3209

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các quí-khách xem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu, đến khi sẽ mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhỡ ma lắm ra không đổi được. Vậy xin kể rõ thật tha trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình các quí-khách có cho sẽ xin các ngài tự rẫy đã có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đông-bộ ba chuông mà ở ngày giữa phố Tràng-tiền, số nhà 54 Hanoi,

Nay kính,

Ed. Montès,

54, Rue Paul Bert Hanoi.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Nay hỡi các người Nam-Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên mà đã chữa thuốc không phải đường, hoặc là đã uống chữa chát nhọ cả, nay hỡi những người phải đau khí quên đi đã kinh nhác, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải những tạo, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã báo là một bệnh ghê sớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền tử nhượng tên. Nghĩa là vì cứ bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được.

Lời tôi nói đây quan trọng thế nào các người cứ hiểu không ? Nếu sẽ bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao thì sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con để nổi được, thì chỉ sinh con cái yếu ớt, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, nên nếu người không muốn giống Nam-Việt bao nên đi, nên nếu người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì chớ bỏ bệnh đi mới được.

Vậy sẽ xin thân cho hiệu bán thuốc MONTÈS số 54 Paul Bert Hanoi mà bắt mua một lọ CHONCHOSERUM giá là 9 hào, dùng và chiêm nghiệm thì ắt sẽ rõ, thì sống một khỏe xác, sống một lọ, thì ắt sẽ khỏe mạnh và bền dai.

BRONCHOSERUM

Một lọ. . . . 0 $ 90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon

Giá một chai là . . . . 2 $ 25

DẦU GAN CÁ THU

Một lít. . . . . 12 $ 00

từ 10 $ 00 đến 2 $ 00 (tây theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh ho rất thần-hiệu

(SIROP N)

Một chai. . . . 1 $ 60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinch »

Một lọ. . . . . 4 $ 45

Bộ 6 $ 70 đến 6 $ 80

Sáu lọ. . . . . 24 $ 50

Bộ 3 $ 90 đến 4 $ 00

Thuốc nước bổ huyết « LE PEPTO KOLA ROBIN »

Một lọ. . . . . 11 $ 60

Bộ 1 $ 70 đến 1 $ 80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA

Thuốc (máu-bò) bổ huyết

Một lọ. . . . . 11 $ 60

Bộ 1 $ 00 đến 1 $ 90

CACHETS ANTIGRIPPES

Trị bệnh sốt dịch : như bệnh grippe bệnh cảm, về mùa hay thường hay bại người chết là bệnh grippe, nhiều người phải chí trung rất ngày thì chết.

Ai có người phải bệnh ấy nên đến bản-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.

Giá bán mỗi viên một hào

Cách dùng : cách 3 giờ đồng-hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Sẽ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng ra mồ hôi thì uống rồi nhiều nước nóng rồi ở người cho nóng lên thì phải trong 36 giờ là khỏi.

Bào-chế MONTÈS, 54, phố Paul-Bert, Hanoi

Âm bạc giả và tha tội cho tên Bảo-v-Sự cũng can về việc ấy, vì xét không đủ chứng cớ. Tòa Thượng-thẩm xét việc này tên Nam-ấn không có quyền xử đoán, nên bỏ cái án ấy đi. Như thế thì việc này sẽ phải xử ở tòa án Đại-hình Hanoi.

Hành hung. — Tòa Nam án tỉnh Hà-đông phạt tên Hoàng-văn-Khuynh và Nguyễn-bá-Khải mỗi tên 15 ngày tù về tội đánh người bị thương. Tòa Thượng-thẩm y án phạt tên Khải và giảm phạt cho tên Khuynh xuống 10 đồng.

Trốn sưu thuế. — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Nguyễn-văn-Thác 3 tháng tù và 5 năm quản thúc về tội không có thẻ tùy thân và đong dài không làm nghề-nghiệp gì. Tòa Thượng-thẩm y tội tù và tha cho tội quản-thúc.

Đánh người bị thương — Tòa Nam-án tỉnh Nam-định phạt tên Hoàng-văn-Bang một tháng tù về tội đánh người bị thương và tha cho tên Hoàng-văn-Phiên cũng can về việc ấy vì xét không đủ chứng cớ. Tòa Thượng thẩm tăng tội tên Bang lên 6 tháng tù và y án tha tên Phiên.

Ai bắt được? — Tối hôm qua, tôi đi chơi mất, có đánh rơi cái kính, cả bao bằng nhung đỏ, một mặt thêu cành hoa, một mặt thêu ba chữ Phúc-Lộc Thọ, giây chỉ đỏ, có 2 hột vàng. Ông bạ nào bắt được xin cứ đem lại số *Trung-Bắc tân-văn*, phố hàng Bông số nhà 61-63, xin có tiền hoa hồng. 3265

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hưng quốc khánh-niệm tiết: — Đến hôm mồng hai tháng năm ta này là ngày Hưng-quốc khánh-n iệm-tiết, lại nhằm vào giữa ngày chủ nhật tức là hôm 28 Mai này, tại thành-phố ta đây, các học-sinh có nhờ được chư giáo-viên trường Pháp-Việt định lỗ chức nên một ngày khánh tiết đặc biệt. Chương-trình đã được định như sau này :

Bắt đầu khai hội từ hồi 6 giờ chiều hôm đó trước rạp hát, từ 5 giờ đến 5 giờ rưỡi có đốt pháo — cử nhạc bát âm — rước sư tử.

Từ 5 giờ rưỡi đến 6 giờ rưỡi : các sinh-viên trường Bách-nghệ tập thể-thao — đánh vật — cử nhạc.

Từ 6 giờ rưỡi đến 7 giờ cũng đều đang thành chữ — cảnh hoạt-động của Gia-tông-gia Hoàng tử- Kinh thầy Ba đa-Lộc, các vị tướng quân Ng-v-Chấn, Ng-v-Thắng, Võ-Tánh, Lê-v-Duyệt — Đọc diễn văn — Bắt âm — Cuộc ca vũ — Đốt pháo nghỉ sắc, đốt cây bông.

Đến 9 giờ tối : các học sinh các trường trước đèn qua những phố sau này :

Phố Lạng-sơn rẽ sang hội-quán hội Tri-tri thì đỗ để định giải rồi noi con đường Cát, qua phố Bến-cần-đất, phố Amiral Courbet, phố Félix Faure, đến tòa Đốc-lý (có nghỉ), phố Hardmand, phố Jean Dupuis (có đỗ ở trước cửa trường Pháp-Việt) phố nay phố Jules d'Abbadie, Commerce, Bắc-ninh, phố Đông-khánh, phố Chợ, Chevavasieux, Bonnal, rồi về hội sở ở trước cửa trường Communal. Cuộc rước đèn thì trước hết có cờ nghênh-hành, bát bửu, long đình, trung-hộ thì có các học-sinh cầm đèn, cứ mỗi một lớp đi đầu thì sẽ có rước một cái đèn to và một lá cờ tam tài với một lá cờ Bảo-hộ, các học-sinh sẽ đồng loạt bận sắc trắng cầm đèn và có các ông giáo đi kiểm đốc ; sau cùng đến các vai đóng hoạt tượng, phường bát-âm và sau rốt có đám học-sinh bận áo trắng ngực kết hoa trọc su-tử.

Ngoài giá những cuộc vui tiết kể trên đó lại còn có các nữ-học-sinh đến trợ lực và cất nhiều cặp bộ-hành vì phúc lối nhà hành thời bấy giờ cũng nhiều các vai như Tây đen, Khách trú, Lão Cao-mèn, Mán. . . đề đi giẹp đám.

Lập hội tại bãi đất mới lập ở trước cửa trường Communal. Tại đó sẽ rào rậu và dựng các nhà lều cung trọng đủng kết thể.

Mong rằng hôm đó các bác con thành phố ta nhà nào nhà nấy sẽ kéo cờ treo đèn để biểu đồng tình về việc khánh-tiết ấy.

Phát hỏa. — Hôm thứ sáu vừa rồi, hồi 4 giờ chiều, tại phố hàng Bè có phát hỏa. Cháy mất một cái nhà sau lợp lá của hiệu Mỹ-ngọc. May lúc bấy giờ gặp lúc thầy-triều lên to và nhỏ ở đức cũng làm hiệp lực của dân phố hàng Bè nên ngọn lửa vô tình kia chỉ thiêu hoại mất có nguyên một cái nhà lá đó thôi, còn các bè là, tủa và các nhà sàn lân cận đều không can chi hết thảy. Nghe đâu nhà bị lửa đó tại vì bọn thợ sẽ ở nhà lý làm ăn bất cẩn.

Đâm thuyền. — Tối hôm 24 hồi 8 giờ có một chiếc thuyền chở hàng, trong có một người Khách và một người dân bà đi ngồi, vào đến sông Tam-bạc thì bị đâm ngay ở trước sở Lục-lộ. Người ta nói người đàn bà chết mà không tìm thấy xác hai người bị đâm cả

Sáng hôm qua, người ta vớt được ở cửa sông Tam-bạc một người Khách chừng 35 tuổi và một người đàn bà ở dưới cầu bến Sán-khe thì đoán là xác hai người bị đâm đó tối hôm trước.

Án mạng. — Hồi chín giờ tối hôm thứ tư, ở góc phố Lạng-sơn và Đường cát, người ta thấy xác một người đàn ông không rõ căn cước, ở ngực có một vết dao đâm. Sở mật-thám đã xét ra đứa thủ phạm và cho lông-cam rồi.

SƠN TÂY

Án mạng. — Người ta mới tìm thấy ở làng Bàng-lo (Hòa-bình) một cái xác người đàn ông bị giết. Xét ra thì là tên Ng-v-Nghi người làng Văn-lôi, huyện Thạch-thất đi lên buôn bán ở trên lấy mà bị hại. Quan dồn Hòa-lạc là M. Anpheille đã xét ra bắt được bạn người Mường can vào việc ấy, thì đã giải cả lên Hòa-bình rồi, vì việc án mạng này xảy ra ở địa hạt Hòa-bình. Tên Nghi bị hại chỉ vì trong mình có mang mấy chục bạc. Vậy những người hay đi buôn bán mọn Hòa-bình phải cẩn thận, vì đường đi hẻo lánh mà mang tiền ở người không giữ gìn thì có khi nguy.

PHÚ-THỌ (La-phù)

Sản bắn. — Các làng xung quanh đồi núi trước đây thường bị lợn rừng ra phá hoa màu đã là thiệt hại, mà tự khi bị lợn hại người làng T. M đến nay lại càng cấm túc. Sáng thứ bảy vừa rồi, làng P. V. xét thấy đầu lợn vào một quãng đồi cheo-leo; bèn vây các lối, rồi cho người lên mách ông chủ sở Cánh-kiểu La-phù, ông mang súng tới, hiện sân nổi lên, lợn đâu vục đấy, xông thẳng đến lối ông đứng, ông đưa một phát súng nổ tự đầu đến đuôi, lợn nhảy ngược lên, liền ngửa cổ chết; ghé thay 1 lợn ấy to lớn, cân nặng chừng hơn nghìn cân ông bắn được cho con lợn hại người hôm nọ vậy.

Nết xấu nên chừa. — Hai bác lính cơ đi xe người con gái hôm nọ thì phải phạt nhà phu cả, và phải đến cho người ấy 3 p. Hưng hăng một lúc tải nhục bao lâu. Tường-Chiêu

CAO-BẰNG

Khử lưu. — Ông Bỗ-v-Thọ, thông phán ngạch bưu-chính, mới được lệnh đổi về lông sự lại sở chính Hanoi. Ông đã đăng trình chuyến ô-tô sáng hôm 14 Mai. Tuy xe chạy khi sớm mà các bà con quen biết và các ông công sự các sở công tư đến tiễn chân ông cũng đông lắm. Ông Thọ là một người rất phác-thực thuần hòa, không xu-my, không kiêu căng, không khoa trương, không kiêu ức, đều là những tư-cách hiếm có trong thời buổi bây giờ, mà giới đã được nhờ ông Cho nên những người biết ông sẽ nấy đều đem lòng quý mến, và trong buổi khử-lưu này lắm cũng nhiều người nhỏ tiếc.

Vậy xin chúc ông công gia quyến thượng lộ bình an,

B. T

BẮC-KẠN

Lễ kỷ-niệm bà Jeanne d'Arc. — Sẽ tới ngày 14 Mai các công-sở kéo cờ 7 giờ rưỡi, nhà ba phát súng lớn, đúng 8 giờ quan Công-sứ Bửu đi ô-tô từ dinh ngài ra phố, có quan Phó-sứ và quan Giám-binh đi theo. Khi xe tới nơi, một đạo quân vừa lính thanh khố vừa lính-cơ, bồng súng và thổi, kèu chào. Các quan Pháp Nam và các viên chức đều có mặt ở đó. Quan Công-sứ đi xem lượt suốt hàng quán, sắp hàng trông rất chỉnh-tề. Đứng trước hàng quân ngài đọc một bài Pháp-văn cảm công-đức bà thánh Jeanne d'Arc, nghe rất cảm-động, tiếp đến một viên thư-ký dịch bài Pháp-văn ra quốc-văn.

Điểm binh xong, quan Công sứ mới cả các quan và các viên chức về nhà *cercle* lấy hết rượu sâm-banh, chuyện trò vui vẻ cho mãi đến 10 giờ mới giải tán.

Hồi 8 giờ tối có rước quanh tỉnh. Bàn dịch bài diễn văn ấy xin đăng sau này :

Thưa các bà, các ông.

Nói đến lịch sử bà Jeanne d'Arc thì chắc bà công nhiều, nay ai lấy quá là tôi lại đi đem bà công nhiều nữa mà thôi. Chúng ta ngày 8 Mai 1429, vị liệt-nữ Jeanne d'Arc cùng ý với các quan dẫn thiết đại-lễ và ruộc Thánh giá Thiên-Chúa tại thành Orléans để rằm công đức Thiên-Chúa đã phù hộ cho nên nỗi giải vậy được thành, vậy ngày kỷ-niệm hôm nay chỉ khác nhau với ngày 8 Mai có mấy hôm thôi.

Song ta nên lược khảo công đức bà Jeanne d'Arc là một người con gái thanh-niên mới 18 tuổi đã quả quyết cầm quân đẹp loạn.

Chúng ta ai chẳng cảm phục công đức của bà ! Ai là bậc thanh-niên nữ-lưu của bà mà chẳng phải hai tay bằng ngang mày !

Nước Pháp thật tự ngày đức bà Jeanne d'Arc trở về cõi thiên-thai mà đã hơn 500 năm, bà đã có công lớn với nước chân-truyền các tăng đại thắng, bà ở cũng như một vị thần Đại-ly cứ giá trị, bởi vì bà cầm quân ra đẹp loạn là chỉ ở ra tay đi cứu với kẻ trầm luân.

Hỡi các anh.

Đến như nước Đức kia, thấy bà Jeanne d'Arc cũng phải ghen tức. Xem như thế khắc biết rằng, khi Âu-chiến vừa rồi, cầm bằng tướng sĩ ai chẳng sực nhớ đến và cầm công đức của bà khi xưa.

Vậy nay cho anh bằng súng, tôi đã chắc bà và tỏ lòng kính yêu bà.

Các anh hãy xem bài chuyện như các bậc tướng sĩ nước Pháp, phải coi bà như bậc tổ-sư ; bởi vì khi xưa nếu bà Trưng-Trắc và bà Trưng-Nhị có sinh vào thời bà Jeanne d'Arc tất nhiên cũng phải lấy bà Jeanne d'Arc làm tôn chỉ và coi vào bậc chị vậy

Thành Jeanne d'Arc, Lê-Tân đúng một danh thần ! Pháp Nam chúng tôi hội họp tại đây, lấy lòng thành kính mà ca ngợi công đức bà vị quốc vong thân, và cầu khẩn bà phù-hộ cho Đại Pháp vĩ Đông-Pháp trường cửu.

VIỆC KINH-ĐÔ

Phố mới Bao-vinh. — Bao vinh tên xứ đất, vốn là một nơi thị-trường buôn bán thịnh vượng có tiếng từ xưa nay, bao giờ cũng phố xá trang điểm, chỉ có phải tế mới có đâu mà gọi rằng phố mới ? Nhưng mà hiện nay ở đó cũng có chỗ nên gọi là Phố-mới. Nguyên do có nhà hai có nữ-sĩ kia mới họp tự bàn với nhau mà làm ra một sở để kinh tế thương-mại như thế để chẳng phải là mới ra ?

Hôm 12 tháng tư An nam mới có sở ấy làm lễ lạc thành, có mời chị em đến dự tiệc rất vui vẻ; vậy thời cái quang-cảnh xinh đẹp ấy tưởng cũng là một sự mỹ-đàm, mà tác giả đây cũng là một người có dự hội. nên xin lược kể cái quang-cảnh bữa tiệc ấy cho đồng bạn nghe : mà thiết tưởng cũng là một điều nên mừng chung cho nữ giới ta đã có người biết đem tài học thức của mình ra mà lợi dụng cho cuộc kinh-doanh, thời cái kết quả tương lai may cũng có cơ hi-vọng về đường tiến hóa văn-minh vậy. Nay ta muốn biết sự lợi ích của cuộc kinh doanh đó thời trước hết hãy nên tả cái phong cảnh địa thế của xứ Bao-vinh, rồi sau mới biểu sự phát đạt ấy còn lâm điều về vang nữa.

Bao-vinh đã là một chỗ tiền đồ hội ở gần Kinh-thành mà đường thủy từ Đông-ba đến cửa Thuận an lại phải đi ngang qua đó cho nên sự miện dịch của các làng đường trong, đường ngoài, ghe, thuyền vận tải bốn bang, vào ra buôn bán, đinh trú tại đó rất đông. Năm nào đến mùa bể giáp mùa thu trong khoảng năm sáu tháng, nắng dược tối gió, thời trên mặt sông Bao-vinh thuyền bè qua lại buồm cao lèo thẳng, sóng gợn gió khua, tiếng hò hát nhiệt-não không thể kể xiết ; lại những các đò ngang đò dọc lớp trong lớp ngoài, người ta đến cất hàng hóa ở các thuyền ghe mới tới liên miên như thoi đệt cửi.

Nhơn-yên lu tập, cách buôn bán đã nhiều bề thuận tiện, mà thủ nguyệt bạch phong thanh thấy từ vân quang, không phải là không có mấy xanh nước biếc một mảo, trước gành Bạch-lộ, bên cầu Thanh-long, quanh bờ phố xá chập chồng, đôi nơi các tia lửa hồng xuê xoang. Thế thời phố Bao vinh vẫn đông đúc, hằng năm vẫn tăng tiến ; nhưng không phải trong tư tưởng của ta chỉ ý đến, thời là cần chi mà nói, bởi cái cảm tình có quan thiết mới gây nên sự kỷ-niệm, mà cũng đáng mừng đáng khen cho cuộc kinh tế nữ-giới ta sau nầy còn mong mỏi mùng ra nhiều. Nhơn đây tôi lại xin giới thiệu danh hiệu của hai cô nữ sĩ để chị em được biết, cũng là người trong bọn tân-học thiếu-nữ đời bây giờ. Nguyên hai chị em đều làm nữ trợ giáo, cô lớn tên Chi-Huyền, cô nhỏ tên Tân-Thân, đều là người Hoàng-phái cả ; cái phong vận yêu-điệu, cơi học vấn tài tình, không nói thêm chi, đây chỉ muốn nói cái đức tính của hai chị em đương lúc đất tự khai-mòn mà đã biết cần cần khiêm tích sức, mưu sự chắc nghiệp của bản phận người con gái, thời cái học tài không đến nỗi dang, mà thật là có bổ ích cho sự thực vậy. Khi các nhà khuê tú đến phó-hội tiệc hoa mừng chúc chén quỳnh, ngạt ngào lan huệ phẩm hình thiếu chi ; có mấy cặp đối của các chị em đi mừng như sau nầy :

Danh giá hòa hai, nhà mới chúc cho thêm sự mới.

Hóa hàng chung một, cốn nhiều mừng đặng thấy lời nhiều.

Lại câu :

Kinh-lý ra tay người thục nữ.

Phẩm-tài rất mực bạn khuê-anh.

Đạm phương Nữ-sĩ (Huế).

THƯƠNG GIỚI TÂN VĂN

Ngày 19 Mai 1922

Giá bạc

Kho Nhà-nước. . . . . 0 f. 45

Nhà Ngân-hàng . . . . . 0 . 50

Tàu tới tàu đi

Tàu *Eubée* chạng 27 Mai thì ở Haiphong sẽ chạy vào Saigon và sang Pháp.

Tàu *Azag le-Rideau* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp ngày 21 Avril.

Tàu *Amiral Latouche-Tréville* ở Port-Said đã chạy đi Djibouti ngày 3 Mai.

Tàu *Amiral Ponty* ở Marseille sẽ chạy sang Đông-pháp ngày 25 Mai.

(Xem trang thứ ba).

Các ông chủ thầu-khoán, hoặc chủ đồn-điền nên dùng. Một cỗ xe hiệu Renault hạng nhẹ, bốn chỗ ngồi, mới lắt essence chạy được 12 kí-lô-mét, dầu mỡ ăn rất ít, đường nát giốc cao đến đâu cũng leo được, có đủ các đồ tùy và 4 cái lốp mới gỏi bán ở số nhà 165, phố hàng Bông, Hanoi Bán tiền ngay, giá cực rẻ.

3264

NHÀ BA MUÌ

55 giây nói 322

Nhà ba mùi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng răng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lối đám cưới. Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bản-hiệu nhà Ba Mùi, ở phố hàng Lọng, số 46, (Route Mandarine).

Có đóng các thứ xe mới và chữa, và bán yên ngựa đồ xe

Nay cáo-bạch

(Saisis). E. Tạ-duy-Tư.

128

NHÀ NGHỈ MÁT

Tại Sầm-sơn (Thanh-hóa) có nhà nghỉ mát để cho người Tây và người Annam ; thuê cả tháng hay là thuê ngày cũng được. Có phòng mắc cả đồ-đạc đủ dùng.

Có bán nem Tây và nem Annam.

Ai muốn hỏi thuê điều gì xin hỏi tại nhà Tân-lợi.

Ở phố Paul-Bert, số 80, tỉnh Nam-định và ở phố Tràng-tiền, số 8, tỉnh Thanh-hóa.

3261

CÁC CUỘC ĐI XEM

RẠP SẢN-NHIÊN

Tối thứ năm

HOA TÀN MÀ LẠI THÊM TƯƠI

Truyện Kiều có câu : Hoa tàn mà lại thêm tươi, giăng tròn mà lại hơn mười rằm xưa. — Tích này là rõ ràng nghĩa câu chuyện ấy.

Tối thứ bảy :

TRỌNG PHỦ KHINH BẦN

Tích mới soạn, diễn lần thứ nhất

Tích này vừa làm cho lọn nghĩa tích hát « Giàn đất bạn, sang đất nợ » kỳ thứ thứ bảy trước lại vừa nói sẽ Kẻ thấy người giàu thì nịnh người nghèo thì khinh.

Bản-hội xin kể phác các cảnh trò sẽ diễn như sau này :

Châu-Dũng làm quan to — Boạt-Ngao phải tội nặng — Vương-thị (vợ cả Boạt-Ngao) được xin phong — Hà-gia đồng vinh hiển — Chánh-Đức du Giang-nam - Lương-Tế-Thần Thánh chúa — Kẻ nịnh nhà giàu bị mắng — Kẻ khinh người khó phải đón — Chỗ vua ngự thì bài-bông múa hát — Trong tiệc thọ thì đàn sáo ca sanh — Tích này thật lý thú, có chỗ thảm, có chỗ vui, có chỗ khôi-hài — vui trò lắm — Thật là một bài hợp tốt cho kẻ hay có thói trọng phá khinh bần.

Tối chủ-nhật :

TẠP-KỊCH TRÍCH DIỄN

Toàn lối hát chèo

Kẻ hay có thói trọng phá khinh bần.

Mỗi lần đến cảnh thì lại có kèn Tây thổi — Kèn Tây nếp là các một hội kèn (Fanfare) đến giúp bản-hội, sẽ thổi các lối để hiến các qui-khách một cách tiêu-khiển rất tao-nhã.

CINÉMA PALACE

(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)

Tuần lễ từ thứ tư 17 Mai đến thứ ba 23 Mai 1922

Ba buổi ban ngày thứ năm có chỉ nhật nhớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy nhớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

LE DESTIN ROUGE

Phiên ảnh đại mỹ thuật Đại pháp

BỘI THỨ 1, 2 và 3

Nghỉ

LE DESTIN ROUGE

Chớp nốt lối thứ 4 và 5

Hãy lại xem tích :

LE FLUIDE DE RIGADIN

Rất buồn cười !

Không thể nào nhịn được ! !

Tuần-lễ sau sẽ chiếu phiên ảnh

LA FAUTE D'ODETTE MARÉCHAL

Rõ hay ! rất lạ !

Từ 1er Avril giờ đi

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ lối thứ hai và chiều thứ bảy)

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ

Tổng-cục ở số 18, Phố Mã-Vỹ
Ấn-quán ở số 45, Phố Hàng Bồ | HANOI

ĐIỆN-THOẠI SỐ 167

Thưa các Ngài,

ÍCH-HỮU THƯ-XÃ chúng tôi đã mua được cái nhà in ĐẠI-PHONG-DỤC-KÝ ở phố hàng Bồ, số nhà 45, kể từ ngày 1 Mai 1922 mà đi thời chúng tôi nhận nhà in ấy làm của thư-xã, chúng tôi lại mới nhận được máy in chữ in ở bên Tây gửi về nữa, thực có thể làm được hết các việc in. Vậy xin các Ngài có dùng đến việc in sách vở, thư thiếp, giấy má gì thời xin gửi thư cho Bản-xã chủ-nhiệm là :

M. TRẦN-QUANG-HUY

Directeur de la Société ÍCH-HỮU THU-XÃ

HANOI 1922

Do Vũ Phi Hùng Cung HS Petrus Ký (67-74) Tặng Huỳnh Chiếu Đẳng, chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Tàu *Chambord* ở Marseille đã chạy sang Đông-pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Armand Béhic* ở Marseille đã chạy sang Đông-Pháp và Nhật-bản ngày 5 Mai.

Tàu *Porthos* mang thư sang Pháp đến ngày 19 Mai ở Hai phong sẽ chạy đi Tourane và Saigon. Thư tín ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe-lửa 20 giờ 7 phút tối hôm 18 Mai.

Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp, đến ngày 21 Mai hồi 5 giờ sáng ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane. Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Thư tín ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong chuyển xe lửa tối ngày 20 Mai.

Hãy nhớ thuốc đổi màu đi.

BỆNH NGOÀI DA NHƯ LÀ:

Mụn, mẫn đỏ, hắc-lào, ngứa, sưng huyết-quản, lở và các nốt mẫn khác vì bệnh giang-mai mà phá ra điều bởi lại máu cả. Vậy muốn chữa thì phải dùng một thứ thuốc thay máu rất mạnh. Thuốc thay máu thì không thuốc nào công-hiệu bằng thuốc:

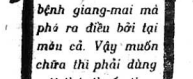
Dépuratif Richelet

Dù bệnh mới hay lâu, miễn là vì máu sinh ra, thì khỏi. Thuốc này lại chữa cả các chứng đau xương, thấp nữa.

Bán ở các hàng lục-hợp to.

HẮC-LÀO thì 3 tuần khỏi

ECZÉMA thì 25 ngày là công

OMEGA

CÓ BÁN TẠI

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Nên hỏi giá của Bản-hiệu.

2074

HỘI PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI

Số 7, cạnh trường Y-viện

CÓ BÁN: Hai cái nhà thật rộng kiểu mới, số 29, phố Ngọc-thanh định giá. . . . . 2.800 $ 00

CHO THUÊ: Một khu đất rộng 2.048 thước vuông ở đường Bobillot.

Hội ấy lại chuyên trị đã lâu năm về nghề đóng xe rất tinh xảo. Hiện nay mới có thêm được nhiều kiểu tuyệt đẹp và thanh nhã. Mang nào cũng có giấy cam-đoan chắc chắn.

Ai muốn mua góp tháng hay thuê tạm xin đến đó mà hỏi. Có bán đủ cả các vật dụng làm xe và tính giá riêng cho các hiệu buôn lại.

2070

KEM HIỆU BERTHUIN

Xoa thứ kem này thì da dẻ được mềm mại, chà khác gì nhung vậy

PACHOD Frères & Cie LYON

2050

NGUYỄN-HỮU-THU DIT SEN

HAIPHONG

CÁC ĐƯỜNG TÀU CHẠY SÔNG, BIỂN:

Tàu BẢO-THẠCH (JADE) chạy Hải-phòng, Nam-hải, Bảo-hải, Hongkong

tàu GIAO-CHỈ chạy Hải-phòng, Nam-định

tàu ĐỒNG-LỢI chạy Hải-phòng, Nam-định.

tàu TÂN-ĐỆ chạy Phả-lại (Sept Pagodes), Lâm.

tàu CÁT-TƯỜNG chạy Hải-phòng, Kiến-an.

tàu CHAMPAGNE chạy Hải-phòng, Hongay.

tàu ĐỆ-ĐỆ chạy Hải-phòng, Hải-dương.

Những hàng hóa thì phải sắp xuống tàu một giờ trước khi tàu khởi-hành

Ai cần điều gì xin hỏi tổng cục tại Hải phòng

Phố Boonal số 61 — Phố Tourane số 9

TÉLÉPHONE N° 661

2041

CAFÉ. RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các qui-khách Tây-Á và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại dễ tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

Phụ-quán cũng có giấy nói trực tiếp với chính-quán 2048

XE NHÀ AI HỎNG

LỐP (Enveloppes)

Hiệu QUẢNG-HƯNG-LONG

HANOI

Mới có Enveloppes

Chambres à air — Dissolution

hiệu « A. SOLA »

để thay vào bánh xe nhà cao xu

Giá rẻ.

Xin mua mau kẻo hết.

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU

(hiệu đầu sư)

Đã nên mười năm nay nhiều người cũng đã biết nước cốt chất sắt là một thứ bổ lắm cho họ, nên lọ bắc chiếc mà sang những danh sĩ cho đi rồi bổ ngầm vào bình dưỡng nước. Như thế thì nước ấy không bổ lắm gì cả, vì nếu người ta muốn cho thuốc với sắt mà ngấm vào trong thân thể được thì tất phải chế tạo ra cũng giống như người ta đã chế ra một thứ thuốc Drag. Rabuteau (hiệu đầu sư) thực là công hiệu lắm.

Chỉ dùng với lọ, đã da thắm thịt căng lực mạnh mẽ, khỏe mạnh lạ thường, trong mình khoan khoái.

Ăn uống đi liền và lại khỏe mạnh như thường.

Ở các hàng bào chế lọ đều có bán cả. 2046

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » ở Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

CÁO-BẠCH

Chúng tôi tinh trình các qui-khách biết rằng chúng tôi thuận bán phân Phốt-phát (Phosphates) đến mùa tháng mười gặt rồi mới lấy tiền, song những các nhà tư mà mua thì phải có gửi chắc chắn đề gửi chúng tôi làm tin, như lối: đề bán cửa nhà ruộng nương (Titres de propriétés), phiếu Quốc-trái (Titres d'Emprunt Français) phiếu Đông-pháp công-thái (Titres d'Emprunt Indochinois) bản vân.

Những giấy phiếu Quốc trái, công thái mà chúng tôi giữ đề làm tin thì bao giờ cũng vẫn là của những các nhà mua hàng chịu đem gửi; mà khi đến hạn giả tiền mua chịu hàng rồi thì chúng tôi giả lại các giấy mã ấy mà nếu đang khi chúng tôi giữ của giấy mà ấy có phiếu nào được mở trăng số thì cái số ấy vẫn thuộc về của người có phiếu đem gửi.

Những các lúng đã cất tương rồi mà có những giấy phiếu ấy có thể mua chịu được phốt-phát, muốn biết cách thức mua chịu phốt-phát thế nào thì các tăng ấy có hỏi tại các tòa Công-sứ.

Kính cáo

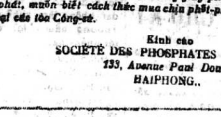
SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN.

135, Avenue Paul Doumer,

2035 HAIPHONG..

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THỜ CHẠY

Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Auto-Pontais

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng: kể từ tháng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên-Lý về Phủ-Qui và Phủ-Qui ra ga Yên-Lý. — Ở Phủ-Qui có 3 phiên chạy Hiếu buổi ban sáng mất lắm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở, tính giá phải chăng.

Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đông thì nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên coi ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm ấy, xin liệt qui khách đành giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.

Đường Yên-Lý đi chợ-Hiến thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Lý gare: — mà đường Vinh-Đông-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.

2012

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 84

HÓA-HỌC CHẤT và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, thì cho thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION B. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện

SOLUTION B. HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Thuốc này chữa a-phiện rất hay, chỉ trong 3 ngày là hết. Ông Holbé là người Pháp tại nước Nhật mới chế ra.

Goutte « RÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc rất hay: bán thuốc này, phải coi chừng không nhầm lẫn thuốc gì; đừng thuốc này bằng lầm!

Máy thứ bản-hiệu hay hơn:

Các thứ thuốc nước dùng lọ kia đã tiêm vào đó như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-suyễn SIROP PECTORAL đặc-chế, rất-mầu.

Thuốc LAO chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống = 2 $ 50 lọ 30 viên

thuốc thụt = 2 $ 50 một chai

Chữa các chứng lậu: chẳng kì mới hay cũ: uống thuốc cachexie antiblennorragique thì thuốc thụt antiseptique lần lần khỏi hẳn, thuốc này đã chữa được cả số người phải bệnh lậu.

Goutte « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị chứng bệnh đau ốc bóng: Kinh nguyệt không đều, hay là bế kinh kinh đau đớn mình mẩy, như đau lưng, gối mỏi, uống thuốc này đã được vậy là mau rất trong mình-thể rất tốt.

ĐỒ BUỘC THUỐC

ĐỒ DÙNG ĐỂ TRÍ-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MỔ-SẺ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy-ảnh, thuốc Citro-1 và thuốc Bromure

Bán buôn và bán lẻ

Bán cuốn và bán bao kín

Bán cắt và bán lẻ

« THUỐC DÉRÉ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai hết sức hay và. Dùng thuốc này rất thì nên uống thuốc này nhiều thì sẽ mau khỏi. Dùng thuốc khác rồi cũng nên phải uống thuốc này thì mới chắc khỏi hẳn. Ông-ơi! Thuốc này rất hay, rất quí: đi chẳng hại gì đến sự sinh con, lại là rất cần cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một thứ bệnh nào xem mục chữa bệnh trên, đều có 2 ống mà thôi.

No 89

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC *dịch thuật*

Cô phu nhân thuật chuyện *Lưu-thánh-bích* bị bắt cho *Lưu-thị* nghe và bảo rằng:

— Còn con *Lưu-yến-ngọc* thì tôi đã định gả cho nhà họ *Thôi*, hiện người ta đã đưa đồ sính-lễ đến, mà đêm qua nó bỗng theo *Giang-tam-lữu* trốn đi mất. Tôi chắc sau này thế nào nhà họ *Thôi* cũng sinh sự! Thật là điềm-nhục môn phong. Vừa rồi có con bé cháu ngồi đấy, tôi sợ nó cười tôi trị-gia bất nghiêm, cho nên tôi không dám nói. Nhưng tôi đây dẫu hèn, mà cách trị-gia thì thật đã rất nghiêm. Việc này chẳng qua mưu mô chỉ tại *Giang-tam-lữu* mà thôi. Trong nhà chẳng may xảy ra thế này, tôi nghĩ lấy làm hổ thẹn.

Lưu-thị thở dài mà rằng:

— *Giang-tam-lữu* làm cán như vậy thật là đáng giận! Họ *Thôi* đã đưa sính-lễ mà không được vợ về thì dẫu chí-thân đến đâu, tất cũng phải sinh sự.

Cô phu-nhân nói:

— May sao con cháu cũng có tài-mạo mà chưa gả chồng, tôi muốn đem nó gả thay cho *Lưu-yến-ngọc* Về *Thôi-phan-phượng* là một chàng thư-sinh tài mạo song toàn, nếu kết duyên cùng con cháu đây, thật được đẹp đôi vừa lứa. Có nương bằng lòng thì tôi sẽ viết thư mời mẹ con họ *Thôi* ngày mai đến đây cho cô-nương xem mặt.

Lưu-thị nghĩ thầm; cửa nhà ta đã tan nát như thế này, con gái ta cũng khó tìm được mối lương-duyên cho xứng-đáng. Nay *Thôi-phan-phượng* đã có tài học, lại là quan-gia tử đệ, nếu gả cho chàng cũng hay.

Lưu-thị nghĩ vậy liền đáp:

— Hãy để đến ngày mai rồi tôi sẽ thương-nghị.

Cô phu-nhân nói:

— Nhưng ta chớ nên cho con cháu biết vội, kẻo ngày mai nó bỏ-thẹn thì hai bên lại không xem rõ được mặt nhau.

Lưu-thị vâng lời. *Cô* phu nhân trao thìa-khóa cho con nữ-tỳ, bảo lên quét dọn *Hiểu-vân-các* để mẹ con *Lưu-thị* ở. Con nữ-tỳ vâng mệnh đi ngay. Bấy giờ nàng *Mai tuyết-trinh* ra dungoạn ở ngoài hoa-viên đã vào, nét mặt vẫn ủ-ê.

Cô phu-nhân nghĩ thầm: con bé này biết thương cha như thế, cũng là người có hiếu-hạnh. Phu-nhân viết thư cho mẹ con *Thôi-phan-phượng*. Trong thư kể rõ việc *Lưu-yến ngọc* đi trốn. và mời đến xem mặt *Mai-tuyết-trinh* để xin gả thay. Viết xong, sai một người cẩn-tín đưa thư sang nhà họ *Thôi*.

Bấy giờ *Thôi* phu-nhân đang cùng với hai con nói chuyện, con nữ-tỳ cầm thư mang vào *Thôi* phu-nhân trông thấy bài tích của *Cô* phu-nhân, liền mở ra xem. *Thôi* phu-nhân xem xong bức thư, mặt tái mét đi, rồi trao cho hai con

Thôi-phan-phượng thở dài mà rằng:

— Nàng *Lưu-yến-ngọc* dẫn kết duyên với con, thiết tưởng cũng xứng đáng chứ sao, can chi lại đang đêm trốn đi làm vậy?

Thôi phu-nhân nói:

— Hai nhà là chỗ thân-thuộc, nếu ta nói ra thì cũng mất thể-diện cả. Nay đã có con gái họ *Mai* đề gả thay, vậy ngày mai con theo ta sang xem mặt, nếu con gái họ *Mai* có chút nhan sắc thì con nên bằng lòng đề cho khỏi tai-tiếng.

Thôi-phan-phượng nghe lấy làm phải. Người anh là *Thôi phan-long* bảo *Thôi-phan phượng* rằng:

—Ta nên biết cái nghĩa «ân-đoàn» thiên n. Nếu con gái họ *Mai* là người có chí đoan-trang thì em nên lấy, em chớ tham sắc đẹp mà để hại đến tình thân-thuộc của hai nhà.

Thôi-phan-phượng nói:

— Em có phải là phường háo sắc đâu. Con gái họ *Mai*, nếu được người đoan-trang em sẽ vâng lời ngay.

Thôi phu-nhân mừng lắm, sửa-soạn đề ngày hôm sau đi xem mặt nàng *Mai tuyết-trinh*. Lại nói chuyện *Cô* phu-nhân bày tiệc thết-đãi mẹ con nàng *Mai-tuyết-trinh*, rồi sai người đưa lên *Hiểu-vân-các*.

Khi nàng *Mai-tuyết-trinh* lên trên lầu, trông thấy trong phòng có đồ các đồ trang-sức, mới hỏi *Lưu-thị* rằng:

— Thân-mẫu ơi! Chẳng hay cái phòng này nguyên trước ai ở mà có đủ các đồ trang sức như vậy?

Lưu-thị nói:

— Đây nguyên là phòng nàng *Lưu-yến-ngọc* đấy.

Nàng *Mai-tuyết-trinh* nói:

— *Cô* phu-nhân nói chuyện với con là *Lưu-yến-ngọc* đi sang ngoại-gia chưa về.

Lưu-thị liền thuật cho nàng *Mai-tuyết-trinh* biết chuyện *Lưu-yến-ngọc* đêm qua đã theo *Giang-tam-lữu* đi trốn. Vì việc ấy là việc đó, cho nên phu nhân không muốn nói cho con biết. Sẽ là nàng trước đã từ thông với một người, mà nay gả cho người khác, vậy nên nàng không bằng lòng.

Mai-tuyết-trinh nói:

— Phu nhân cũng nhờ có phúc-lâm đây trước, cho nên được toàn gia phú quí. Trường-nữ hiện đang làm chính-cung hoàng-hậu thì thế-nữ khi nào lại chịu làm những việc thương-luân bại lạc ấy bao giờ. Việc này tôi chắc tại khi nàng còn bé phu-nhân đã hứa gả cho ai, nay thấy nhà người ta anh hèn, lại cậy quyền ỷ thế, đem nàng mà gả cho kẻ khác. Nàng không chịu thất tiết, mới theo *Giang-tam-lữu* trốn đi đề giữ cho trọn lời nguyền-ước cùng người chồng trước. Nếu nàng tư thông với ai thì chắc nàng bỏ trốn đi làm, sao lại đợi đến lúc sắp gả chồng mới trốn; mà trong khi bỏ trốn lại có đem *Giang-tam-lữu* đi theo thì quyết không phải là sự ám-muội vậy. Phu-nhân nói thế là giả dối, thân-mẫu chớ nên quá nghe.

Lưu-thị tỉnh ngộ mà rằng:

— Con nói có lẽ phải.

Lưu thị cũng giữ việc *Cô* phu-nhân giả ơn thay, không nói cho nàng *Mai-tuyết-trinh* biết, rồi hai mẹ con đi nằm ngủ. Sáng hôm sau dậy sớm, lại cùng *Cô* phu-nhân ăn cơm. Sau khi bữa ăn, bỗng thấy nữ-tỳ vào báo có *Thôi* phu-nhân cùng công-tử đến.

Cô phu-nhân nói:

— Mau mau mời vào trong này.

Nàng *Mai-tuyết-trinh* nghe nói, liền lẳng tránh vào nhà trong. Một lúc, hai mẹ con *Thôi* phu-nhân vào. *Cô* phu-nhân đứng dậy nghênh tiếp, rồi bảo *Lưu-thị* rằng:

— *Thôi* phu-nhân và công-tử đây cũng là chỗ chí-thân trong nhà cả, cô-nương nên gọi lệnh-ái ra để chào mừng.

Lưu-thị nói:

— Vâng! Để tôi xin gọi tiểu-nữ ra chào.

Thôi-phan-phượng bước xuống đứng ở dưới sân. *Lưu-thị* trông thấy *Thôi-phan-phượng* hình-dung tuấn-tú, đã có ý bằng lòng, mới chạy *Cô* phu-nhân vào nhà trong, bảo nàng *Mai-tuyết-trinh* rằng:

— Có gia-tỷ sang chơi, con nên ra chào một chút.

Nàng *Mai-tuyết-trinh* theo ra. Khi ra đến nơi, trông thấy *Thôi-phan-phượng* đứng ở dưới sân, đã toan lánh tránh. *Cô* phu-nhân với nắm lấy nàng mà bảo rằng:

— Đây là biểu-sanh *Thôi-phan-phượng* từ là con trai của gia-tỷ đó, cũng người trong một nhà, can chi phải e-nệ.

(Còn nữa).

Dịch giả: NGUYỄN V.-LUẬN